



**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ
МЕДИКО-ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**КАФЕДРА СУСПІЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН
КАФЕДРА ДИТЯЧИХ ХВОРОБ**

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

**У МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**

**«СОЦІАЛЬНО-ЕТИЧНІ ТА ДЕОНТОЛОГІЧНІ
ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ МЕДИЦИНИ
(НЕМЕДИЧНІ ПРОБЛЕМИ В МЕДИЦИНІ)»**

28-29 ЛЮТОГО 2024 РОКУ



м. Запоріжжя

УДК 614.253
С69

Редколегія:

Л.М. Боярська – завідувач кафедри дитячих хвороб ЗДМФУ, кандидат медичних наук, професор;

І.Г. Утюж – завідувач кафедри суспільних дисциплін ЗДМФУ, доктор філософських наук, професор;

Ю.В. Котлова – кандидат медичних наук, доцент кафедри дитячих хвороб ЗДМФУ;

Д.П. Сенетий – доктор філософських наук, доцент кафедри суспільних дисциплін ЗДМФУ;

Н.В. Спиця – кандидат філософських наук, доцент кафедри суспільних дисциплін ЗДМФУ;

Ю.О. Іріоглу – кандидат історичних наук, доцент кафедри суспільних дисциплін ЗДМФУ.

С-69 Соціально-етичні та деонтологічні проблеми сучасної медицини (немедичні проблеми в медицині): зб. матеріалів V Міжнародної науково-практичної конференції (28-29 лютого 2024 року). – Запоріжжя: ЗДМФУ, 2024. – 312 с.

Автори матеріалів несуть повну відповідальність за достовірність наданої у доповідях інформації й точність наведених цитат. Точка зору автора не завжди може співпадати з позицією редколегії.

<i>Мисюра С.С.</i> ПРОБЛЕМА ПРОФЕСІЙНОГО ВИГОРАННЯ: «CONSUMOR ALIIS INSERVIENDO».....	162
<i>Парченко М.В.</i> ГОЛОВНІ КАТАЛІЗАТОРИ ПРОФЕСІЙНОГО ВИГОРАННЯ ФАРМАЦЕВТИЧНОГО ПРАЦІВНИКА В УМОВАХ ВІЙНИ.....	164
<i>Репетун А.К.</i> ПРОБЛЕМА ПРОФЕСІЙНОГО ВИГОРАННЯ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	165
<i>Рогова А.В.</i> ПРОБЛЕМА ТА ПРОФІЛАКТИКА ЕМОЦІЙНОГО ВИГОРАННЯ ОСОБИСТОСТІ ЛІКАРЯ.....	166
<i>Shundel T.O.</i> PROFESSIONAL BURNOUT SYNDROME OF HIGH SCHOOL TEACHERS AND MEANS OF ITS ELIMINATION.....	167
<i>Янішевський О.Л.</i> ЛЮБОВ ДО ПРОФЕСІЇ ЯК СПОСІБ ПОДОЛАННЯ ПРОФЕСІЙНОГО ВИГОРАННЯ.....	169
СЕКЦІЯ 7. ПРОБЛЕМИ МЕДИЧНОЇ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ВІЙНИ	
<i>Крючко Т.О., Литус С.І.</i> ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМ МЕДИЧНОЇ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ВІЙНИ.....	171
<i>Марков Ю.І.</i> ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАННЯ ІНТЕРНІВ-АНЕСТЕЗІОЛОГІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	173
<i>Гайдай Н.В., Сюсюка В.Г., Дейніченко О.В., Любомирська К.С.</i> СУЧАСНІ ОСВІТНІ УМОВИ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ЩОДО ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ З АНГЛОМОВНОЮ ФОРМОЮ НАВЧАННЯ.....	178
<i>Грищенко О.В.</i> НАВЧАЛЬНИЙ ПОСІБНИК З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ ЯК СКЛАДОВА ЯКІСНОГО ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ МАЙБУТНІМИ ЛІКАРЯМИ В УМОВАХ ВІЙНИ.....	180
<i>Губка В.О., Вільданов С.Р., Гайдаржі Є.І., Головка М.Г., Охріменко Г.І., Вайло Ю.М. Проценко А.С., Гавриленко Б.С.</i> ДОСВІД ВИКОРИСТАННЯ ОНЛАЙН ВІДЕОКОНФЕРЕЦІЇ ДЛЯ ІСПИТУ НА КАФЕДРІ ГОСПІТАЛЬНОЇ ХІРУРГІЇ.....	181
<i>Дейнега В.А.</i> ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНІ ДОШКИ WHITEBOARD MICROSOFT TEAMS ПІД ЧАС ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ НА КЛІНІЧНІЙ КАФЕДРІ МЕДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ.....	182
<i>Звягіна Г.О., Потоцька О.І.</i> ДИСТАНЦІЙНА ОСВІТА У МЕДИЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ.....	183
<i>Князєва А.О., Кириченко М.М., Богомолова О.А., Колокот Н.Г., Рослік О.А.</i> ОСОБЛИВОСТІ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ТА ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ АСПРАНТІВ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ.....	188
<i>Крісанова Н.В., Іванченко Д.Г., Рудько Н.П.</i> ДОСВІД ЗАСТОСУВАННЯ ДИСТАНЦІЙНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ БІОЛОГІЧНОЇ ХІМІЇ В УМОВАХ ВІЙНИ.....	190
<i>Кандибей В.К.</i> ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ ЛІКАРЕМ-ВИКЛАДАЧЕМ В УМОВАХ ВІЙНИ, ВИКЛИКИ СЬОГОДЕННЯ.....	191

Висновки.

Аналіз науково-дослідницької та педагогічної діяльності аспірантів в умовах воєнного часу в Україні наголошує на їх унікальному внеску у розвиток науки та освіти, демонструючи адаптацію до складних умов та подолання викликів. Аспіранти не лише продовжують активно займатися дослідженнями, а й впроваджують новаторські підходи до науково-педагогічного процесу, використовуючи цифрові технології для співробітництва та обміну знаннями. Такий підхід сприяє підтримці академічної діяльності та розширенню меж медичної науки, забезпечуючи важливі наукові відкриття та покращення якості медичної освіти навіть в умовах війни.

Список використаних джерел

1. Masic I. (2011). The scientific conferences organized during war time (1992-1995) in sarajevo. *Materia socio-medica*, 23(4): 238-248.
2. Pashkov V., Soloviov O., & Harkusha A. (2022). LEGAL CHARACTERISTICS OF PHARMACEUTICAL ACTIVITY UNDER THE EMERGENCY CONDITIONS: PANDEMIC AND WAR. *Wiadomosci lekarskie (Warsaw, Poland : 1960)*, 75(9 pt 2): 2286-2292.
3. Rahimaghaee F., Hatamopour K., Seylani K., & Delfan V. (2016). Nurses' perceptions of care during wartime: a qualitative study. *International nursing review*, 63(2): 218-225.
4. Segev R. (2023). Learning from critical care nurses' wartime experiences and their long-term impacts. *Nursing in critical care*, 28(2): 253-260.

ДОСВІД ЗАСТОСУВАННЯ ДИСТАНЦІЙНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ БІОЛОГІЧНОЇ ХІМІЇ В УМОВАХ ВІЙНИ

Крісанова Наталія Вікторівна,

доцент кафедри біологічної хімії,

Іванченко Дмитро Григорович,

професор кафедри біологічної хімії,

Рудько Наталія Петрівна

старший викладач кафедри біологічної хімії,

Запорізький державний медико-фармацевтичний університет

Ось вже майже чотири роки, як у медичній освіті продовжує панувати дистанційна форма навчання. Викладачі кафедри біохімії можуть робити перші узагальнення та висновки про те, що змінилося за ці роки у навчальному процесі? Як змінилися методика викладання, технології проведення лекцій, практичних занять? Як змінилися результати успішності студентів? Чи вплинули запровадження дистанційної форми навчання та війна на соціально-психологічні характеристики студента медичного факультету, на рівень його мотивації у вивченні дисципліни «Біологічна хімія»? Спробуємо відповісти на ці запитання.

Безперечно, запровадження дистанційної форми у навчальний процес змінило тактику та стратегію ведення практичного заняття з біологічної хімії. Насамперед, це стосується проведення лабораторних робіт: тепер формування практичних навичок з дисципліни зводиться до самостійного перегляду студентом відповідного відеофільму та формування навички уміння інтерпретації результатів дослідження тих показників, які мають клініко-діагностичне значення. Вміння вірно оцінювати результат дослідження формується у студента у розмові з викладачем, під час вирішення ситуаційних завдань. Бажано, щоб зміст ситуаційної задачі був якомога ближче прив'язаний до життєвої ситуації, це завжди створює умови для стимуляції інтересу у студента до питання, що вивчається. На жаль, часові рамки практичного заняття не дозволяють викладачеві протягом заняття чітко визначити для кожного студента навчальної групи ступінь участі у такій роботі. А дистанційна форма навчання не дає можливості викладачеві постійно підтримувати зворотний зв'язок із кожним студентом навчальної групи.

Такі форми ведення практичного заняття, як фронтальне опитування або співбесіда, важливі і при дистанційній формі навчального процесу, проте вони виконуються в рамках відеоконференції із залученням інструментів Power Point; Share Point, Stream та іншого програмного забезпечення Microsoft Office. Які проблеми виникають при цьому? Часто буває так, що не всі студенти мають можливість приєднатися до команди навчальної групи. Причини різні: немає інтернету, немає енергозабезпечення, повітряна тривога з наступним обстрілом місцевості знаходження студента чи викладача. Заняття йде у відеозаписі, його можна відсутнім студентам переглянути у зручний час та ознайомитись із пропущеною інформацією. Але чи всі студенти це роблять? Відсутність у студента

постійного прямого контакту з викладачем, відсутність уваги до тієї частини навчальної інформації, яка розуміється на занятті (як правило, викладач розглядає на занятті найважливіші, найважчі для розуміння теоретичні питання), призводять до зниження якості підготовки студента з дисципліни.

Біологічна хімія є одним із предметів, які формують професійне логічне мислення майбутнього лікаря. Вміння аналізувати зміни в обміні речовин організму пацієнта, використовуючи дані щодо дослідження біохімічних показників крові, сечі тощо, формується у студента лише за активної участі у всіх видах роботи на практичному занятті та у самостійній роботі. Для студентів спеціальності «Медицина» розроблено он-лайн курси СРС, які забезпечують викладачам спеціальний моніторинг самостійної роботи кожного студента навчальної групи. На жаль, не всі студенти своєчасно реєструються на таких курсах та регулярно виконують відповідні робочі програми завдання. Надалі це позначається на кінцевих результатах успішності таких студентів.

Слід зазначити, що визвольна війна в Україні проти російських загарбників внесла певні корективи до соціально-психологічних характеристик студентів. На наш погляд, на другому курсі збільшилася кількість працюючих студентів-медиків. Дистанційна форма навчання дозволяє це робити. Особливо це стосується студентів, які вступали на медичний факультет, маючи за плечима середню медичну освіту. Незважаючи на велику зайнятість у практичній медицині, такі студенти дуже відповідально ставляться до підготовки з дисципліни «Біологічна хімія», вони більше мотивовані до вивчення даного предмета, ніж студенти, що ніде не працюють. Викладацький колектив кафедри біохімії ЗДМФУ всіляко намагається допомогти студентам у засвоєнні знань з біохімії: проводимо додаткові консультації, надаємо рекомендації щодо використання наукової та навчальної літератури, відеоматеріалів.

ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ ЛІКАРЕМ-ВИКЛАДАЧЕМ В УМОВАХ ВІЙНИ, ВИКЛИКИ СЬОГОДЕННЯ

*Кандидатка Вероніка Костянтинівна,
лікарка-терапевт, аспірантка, викладачка-стажист кафедри внутрішніх хвороб І
Науковий керівник: Лашкул Дмитро Андрійович,
д.мед.н., професор, завідувач кафедри внутрішніх хвороб І,
Запорізький державний медико-фармацевтичний університет*

У 2020 році закладам освіти було кинуте новий виклик - пандемія COVID 19. Необхідним на той час постало забезпечення належних умов навчання, створення певних сучасних ресурсів для забезпечення студентів якісними освітніми матеріалами [1, с.242-243, 5, с.29-32, 6, с.1-2]. 24.02.2022 – початок війни докорінно змінив нашу дійсність і зумовив необхідність певного реформування освітньої системи. Для створення умов відновлення навчального процесу у закладах вищої освіти було надано листи Міністерства освіти і науки України від 10.03.2022 р. No 1/3417-22 «Про завершення навчального року», про особливості роботи освітян під час дії правового режиму воєнного стану – у листі МОН України від 15.03.2022 р. No 1/3463-22 «Про надання інформації», а особливості завершення навчального року затверджені наказом МОН України від 01.04.2022 р. No 290 «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо окремих питань завершення 2021/2022 навчального року» [2, с.1, 3, с.1-8, 4, с.1-4]. Кожен викладач має прагнути до створення належних і необхідних умов для забезпечення оптимального та якісного навчання. Особливо важливим це є в контексті підготовки майбутніх фахівців сфери охорони здоров'я. Декілька років онлайн опанування цілої низки важливих клінічних дисциплін знизило рівень знань та якісної підготовки майбутніх фахівців. Тож для лікарів-викладачів в умовах сьогодення постають нові подвійні виклики щодо забезпечення навчального процесу таким чином аби студенти отримувати як теоретичні, так і практичні навички. Це потребує створення нових інноваційних методик викладання. Багатьом студентам досить непросто зосередитися на отриманні нових знань, поступово знижується здатність до концентрації уваги. Тому досить важливою якістю є здатність підлаштовуватись під різні умови навчання. Студенти мають різноманітні безпекові умови, частина з них перебуває на окупованих територіях, маючи труднощі з доступом до якісного Інтернету. Отже, завданням кафедри внутрішніх хвороб І в умовах військового стану було створення всіх оптимальних умов для належного опанування навчальною програмою. На сторінці кафедри Запорізького державного медико-фармацевтичного університету була викладена вся необхідна база методичних матеріалів та лекцій для підготовки до занять, додаткові матеріали для навчання, актуальний та сучасний відео-контент, база тестових завдань. Щоденно впродовж навчального процесу проводилися, як онлайн-так і офлайн-заняття. Частина студентів із вересня 2023 року мала